Náučný chodník Slovenský raj-juh

Kraj:	Košický
Okresy:	Rožňava a Spišská Nová Ves
Geomorfologická jednotka:	Slovenský raj
Geologická jednotka:	gemerské pásmo
Chránené územia:	Národný park Slovenský raj
Prístup:	bus Dedinky; vlak Dedinky a pešo 1,8 km po zelenej turistickej značke
Východisko:	Dedinky, centrum
Trasa:	Dedinky – Mlynky, Biele Vody – Geravy – Malé Zajfy – Stratenská Píla – Dedinky
Dĺžka, prevýšenie:	11 km, prevýšenie 570 m
Čas prechodu:	5 h
Počet zastávok:	8
Náročnosť:	náročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, ochranárske

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, peší, jednosmerný, celoročný (pozri upozornenia nižšie)

Nadväznosť na turistickú značku: Trasa chodníka je súbežná postupne s červenou, modrou, žltou, zelenou a opäť červenou turistickou značkou.

Rok otvorenia: 1974, 1993 obnova a skrátenie, 1996 rekonštrukcia, 2018 obnova so zmenou zastávok

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave, náučný chodník je dobre značený.

Textový sprievodca: Sprievodca náučnou trasou Slovenský raj-juh (1997)

Kontakt: Správa Národného parku Slovenský raj so sídlom v Spišskej Novej Vsi, Štefánikovo nám. 9, 052 01 Spišská Nová Ves, tel. 053 / 4422 010

Poznámka: Starostlivosť a údržba o technické zariadenia na území Národného parku Slovenský raj je v kompetencii obcí, ktoré ich vlastnia a pri vstupe do územia vyberajú od návštevníkov poplatok.

Upozornenia: (1) Prechod cez Zejmarskú roklinu (ako aj iné rokliny), zabezpečený technickými pomôckami – reťazami a rebríkmi –, je možný **len v smere zdola nahor**. (2) V zimnom období alebo počas dažďa môže byť prechod cez rokliny nebezpečný, resp. rokliny môžu byť uzavreté.

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie. Vzhľadom na náročnosť prechodu cez Zejmarskú roklinu a značné prevýšenie na trase je vhodný pre starších žiakov, a to iba v prípade priaznivého počasia.

Odporúčame spojiť s návštevou Náučného areálu pri Ekocentre Dedinky na začiatku náučného chodníka.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Dedinky. Obec na severozápadnom okraji Volovských vrchov na ich styku so Slovenským rajom na sever od Dobšinej. Vznikla v roku 1933 zlúčením baníckych osád Štefanovce a Imrichovce. Prvá písomná zmienka o Štefanovciach je z roku 1380. V 18. storočí boli ako majetok rodu Csákyovcov rozdelené medzi bratov Štefana a Imricha, ale v roku 1933 sa spojili a vytvoril obec Dedinky. Pôvodnými obyvateľmi dnešných Dediniek boli baníci, ktorí v okolitých horách vyhľadávali a ťažili medené a železné rudy. K baníkom sa prisťahovali drevorubači, uhliari a spracovatelia vyťažených rúd, ktorí ich tavili a spracovávali v tzv. mašách a hámroch. V roku 1960 bola k obci pripojená jej dnešná miestna časť **Dobšinská Maša**, pôvodne osada mesta Dobšiná..

Zejmarská roklina. Jediná sprístupnená tiesňava v južnej časti Slovenského raja, leží na juhovýchodných okrajoch planiny Geravy. Zdrojom potoka je výdatná vyvieračka Zejmarská studňa s mnohými stupňami vodopádov. Sústava vodopádov nesie pomenovanie Nálepkove vodopády na počesť kpt. Jána Nálepku, hrdinu bojov v Rusku počas druhej svetovej vojny, ktorý pôsobil v osade Biele Vody.

Geravy. Rozsiahla krasová planina v južnej časti Slovenského raja s prevahou lúčnych spoločenstiev.

Malé Zajfy. Dolina Vrábľovského potoka v Slovenskom raji medzi Geravami a Havraňou skalou so zachovanými prirodzenými mokraďovými spoločenstvami. Povyše jej ústia do doliny Krčmárskeho potoka nad rázcestím Veľké a Malé Zajfy (Ž × Z) začína a po žltej značke vedie Poznávacia a informačná trasa Občasný prameň – Havrania skala.

Stratenská Píla. Osada Stratenská Píla na západ od obce Dedinky na južnom okraji Slovenského raja

bola zatopená vzdutou hladinou vodnej nádrže Palcmanská Maša a zostalo z nej len niekoľko základov domov a pivníc. Patrí k obci Stratená.

Palcmanská Maša. Miestna časť obce Mlynky a nad ňou ležiaca umelá vodná nádrž (priehrada) na hornom toku Hnilca na styku Slovenského raja a Volovských vrchov. Osada vznikla okolo roku 1800 v súvislosti s výstavbou vysokej pece a hámrov. Vodná nádrž je súčasťou prečerpávacej vodnej elektrárne Dobšiná, prvej prečerpávacej elektrárne na Slovensku, spustenej v roku 1953. Celková plocha nádrže je 85 ha. Výstavbe padlo za obeť niekoľko domov v obciach Dedinky a Stratenská Píla. Teplotou vody patrí medzi najchladnejšie vodné nádrže na Slovensku. Účelom priehrady bola výroba elektrickej energie a regulovanie toku Hnilca. Voda z Kaplanovej turbíny odteká takmer 3 km dlhým tunelom popod Dobšinský kopec z povodia Hnilca do povodia Slanej. Dnes nádrž plní aj funkciu rekreácie a rybolovu.

Národný park Slovenský raj. Slovenský raj je krasové horské územie juhozápadne od Spišskej Novej Vsi, považované za jednu z najkrajších prírodných oblastí Slovenska. Z geomorfologického hľadiska patrí do Spišsko-gemerského krasu. V geologickej stavbe prevládajú triasové vápence, v menšej miere sa vyskytujú aj dolomity. V oblastiach budovaných vápencami sú dobre zachované zvyšky zarovnaných povrchov z obdobia terciéru. Najstarším je mierne zvlnená severozápadná časť planiny Glac, kde sú zachované relikty staropaleogénneho reliéfu (okolo 40 mil. rokov). Rozsiahly zarovnaný povrch z mladších treťohôr (6 mil. rokov) predstavujú krasové planiny s nadmorskou výškou 1 000 – 1 110 m, ako sú Glac, Geravy, Skala, Pelc a iné. Sú dotvorené krasovými formami (závrty, úvaly, ponory, škrapy), vo veľkej miere aj podzemnými (jaskyne a priepasti – unikátny je komplex Stratenskej jaskyne). V reliéfe dominujú okrem spomínaných krasových planín riečne doliny, ktoré územie zarovnaného povrchu rozčleňujú. V okrajových častiach sú to kaňonovité doliny Hnilca a Hornádu. Do planín sa zarezávajú mnohé tiesňavy, napr. Veľký Sokol, Malý Sokol, Kyseľ, Piecky, Suchá Belá a iné. V tiesňavách nachádzame vodopády, skalné stupne, kaskády a pereje. Slovenský raj bol pôvodne vyhlásený v roku 1964 ako druhé veľkoplošne chránené územie (po TANAPe) a vôbec prvá chránená krajinná oblasť (CHKO) na Slovensku. V roku 1988 namiesto CHKO Slovenský raj vznikol Národný park Slovenský raj. Tento bol v roku 2016 novo vyhlásený s novou vnútornou štruktúrou (zonácia). Zároveň je územím európskeho významu Slovenský raj ako aj chráneným vtáčím územím Slovenský raj (súčasti sústavy Natura 2000).

Názvy informačných panelov

1. Nástupný panel náučného chodníka
2. Život vo vode… …a na brehu priehrady
3. Priehrada Palcmanská Maša
4. Zejmarská roklina. Svet flóry a fauny
5. Planina Geravy. Miznúce potôčiky a tajuplné priepasti
6. Život mokradí
7. Stratenská Píla. Vyhradené miesto Stratenská Píla
8. Život v lese

EKOCENTRUM DEDINKY

EKOCENTRUM DEDINKY

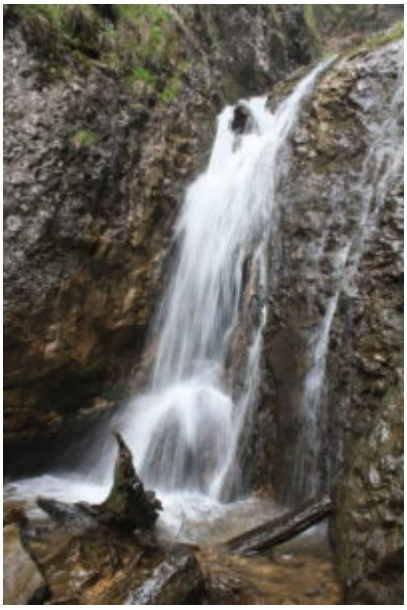

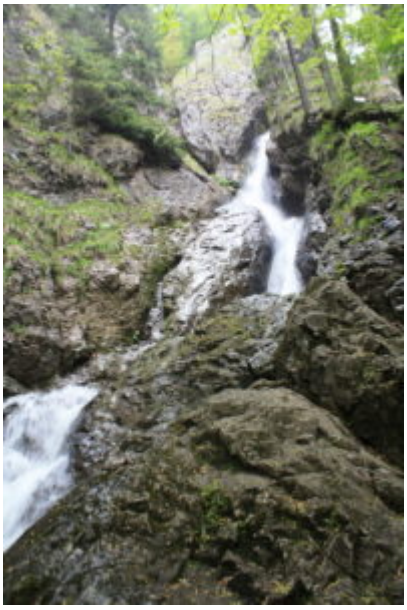

Mlynky - Biele Vody
0 250 500 750 1000 m

Geravy
Stratená(805)
Dedinky(786)

